HMP11

การวางแผนเพิ่มการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิต บ้านโสกน้ำขุ่น หมู่ 11 ตำบลนางาม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น

The Planning a Production of Pelletized Bio Organic Fertilizer of Manufacturers Ban Sok Nam Khun Moo 11 Na Ngam Tambon Administrative Organization in Mancha Khiri District, Khonkaen Province

เมษา เชียงทึก* ดร.ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ**
*นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
**รองศาสตราจารย์ คณบดีวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและการวางแผนเพิ่มการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น หมู่ 11 ตำบลนางาม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น โดยวิธีการสัมภาษณ์และการระดมความคิด กลุ่มเป้าหมายได้แก่ เกษตรสมาชิกผู้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดบ้านโสกน้ำขุ่นและเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มอาชีพ จำนวน 50 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดได้ 17.5 ตันต่อปี เกษตรกรต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด 23.9 ตันต่อปี การวางแผนเพื่อเพิ่มผลผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดบ้านโสกน้ำขุ่น เสนอให้มีการจ้างแรงงานผลิตประจำ ลดต้นทุนด้านการขนส่ง โดยจัดหาวัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นหลัก สร้างเครือข่ายหรือร่วมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์และหาพันธมิตรคู่ค้า เพื่อทำการจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนวัตถุดิบระหว่างกัน หากกลุ่มสามารถดำเนินการได้ จะทำให้กลุ่มสามารถลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดได้

ABSTRACT

This research had the objective to study the status and planning to increase production of pelletized bio-organic fertilizer by the Manufacturers' Group of Ban Sok Nam Khun Village Moo 11, in the area of jurisdiction of the Na Ngam Tambon Administrative Organization (TAO) of Mancha Khiri District, Khon Kaen Province. Data were collected by interview and brainstorming with members of the Manufacturers' Group and staff who provide oversight of the group. A total of 50 persons provided data. This study found that the Manufacturers' Group can produce 17.5 tons of pelletized bio-organic fertilizer per year. But the local need/requirement is for 23.9 tons per year. In order to increase production to meet the need, there needs to be hiring of more workers to help produce the pellets, and reduction of the transportation costs by identifying raw materials in the locality, creation of a network or a collection of groups into a cooperative, and identification of production partners to share raw materials amongst one another. If the Group can accomplish these tasks they will be able to reduce the capital costs of production and increase efficiency. This will help increase production to meet the local demand for pelletized fertilizer.

คำสำคัญ: การวางแผนเพิ่มการผลิตปุ๋ยอินทรีย์
Key Words: Organic fertilizer production

บทนำ

การวางแผนเพิ่มการผลิต เป็นการกำหนดแนวทางหรือทิศทางการผลิตเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ซื้อภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับกลุ่ม (ธนารัตน์ ปิยะวรากร, 2553) และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มอาชีพประสบความสำเร็จ กลุ่มมีผลิตผลตลอดปี มีต้นทุนการผลิตต่ำ กลุ่มมีรายได้และเงินทุนหมุนเวียน กลุ่มมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง เกิดการเรียนรู้และรับข้อมูลข่าวสารของตลาดอยู่เสมอ จนนำไปสู่การพัฒนาทักษะในด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาฝีมือ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาด รวมถึงรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความแปลกใหม่หรือดึงดูดใจผู้ซื้อ

กลุ่มปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดบ้านโสกน้ำขุ่น หมู่ 11 ตำบลนางาม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ได้ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2547 โดยมีสมาชิก 45 คน จากการประเมินในเบื้องต้นของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด บ้านโสกน้ำขุ่น ร่วมกับผู้ศึกษา พบว่า ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพที่ผลิตขึ้น แม้จะสามารถจำหน่ายและสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกได้ในระดับหนึ่ง เกษตรกรผู้ใช้มีความพึงพอใจในคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ จึงทำให้มียอดการสั่งจองจำนวนมาก แต่กลุ่มสามารถผลิตได้ 350 กระสอบต่อปี ทำให้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพที่ผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยพิจารณาได้จากยอดการจองปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพในช่วงเดือน เมษายนถึงเดือนสิงหาคมของกลุ่มในรอบ 2 ปี ที่ผ่าน พบว่า ในปี 2553 มียอดสั่งจอง จำนวน 345กระสอบ และในปี 2554 มียอดสั่งจอง จำนวน 390 กระสอบ อย่างไรก็ดี กลุ่มยังคงไม่สามารถเพิ่มกำลังการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการได้ อันมีปัญหาเกี่ยวเนื่องหลายประการ อาทิเช่น เงินทุนหมุนเวียนและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตไม่เพียงพอ และรวมถึงปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่ใช้ในขั้นตอนการผลิต (องค์การบริหารส่วนตำบลนางาม, 2555)

ดังนั้นผู้ศึกษา จึงสนใจศึกษาการวางแผนเพิ่มการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น หมู่ 11 ตำบลนางาม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้สำหรับวางแผนการผลิตและพัฒนาโรงปุ๋ยให้มีศักยภาพ มีการบริหารจัดการที่ดีอย่างมีระบบ สามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพได้จำนวนมากและเพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ปุ๋ยที่ผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน อันจะส่งผลให้กลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด บ้านโสกน้ำขุ่น เกิดความยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาสภาพและการวางแผนเพิ่มการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น หมู่ 11 ตำบลนางาม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ให้เพียงพอต่อความต้องการ ปุ๋ยที่ผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการวางแผน องค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ องค์ประกอบที่ทำให้การดำเนินงานกลุ่มประสบความสำเร็จดังเช่น ภมรรัตน์ สุธรรม (2546) ที่ระบุว่า การพัฒนา โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ควรเน้นการอยู่รอดได้ด้วยตนเอง การ

พึ่งตนเองของประชาชนหรือชุมชนนั้นประสบความสำเร็จและสามารถพึ่งตนเองหรือสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข คือ 1) การพัฒนาต้องทำเป็นแบบกลุ่ม ชาวบ้านจะต้องอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน หมู่บ้าน 2) ต้องมีจิตสำนึกมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 3) จิตสำนึกจะต้องผลิตซ้ำขึ้นมาได้ คือ ต้องมีการสร้างขึ้นมาใหม่ให้แจ่มชัดต่อเนื่อง 4) มีการรวมตัวกันในรูปสหพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มในหน่วยย่อย เพื่อก่อให้เกิดเครือข่ายในหมู่บ้าน 5) ประสานวัฒนธรรม ส่งเสริมให้ชาวบ้านประสานวัฒนธรรมของตนเองกับกลุ่มอื่นๆ ในสังคมด้วย และ 6) ชุมชนควรมีความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมธรรมชาติด้วย (ขวัญฤดี ตันตระบัณฑิต, 2554) องค์กรจะเข้มแข็งได้ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย การบริหารจัดการ และกิจกรรมขององค์กร ซึ่งมีความจำเป็นต้องพัฒนาในกิจกรรมทุกด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรมและด้านการเมือง ให้มีความสัมพันธ์หนุนเนื่องซึ่งกันและกัน จะขาดส่วนหนึ่งส่วนใดไม่ได้ จะเป็นการผลักดันให้องค์กรเข้มแข็ง เพราะว่าสมาชิกได้เห็นความสำคัญ เกิดมีความเชื่อมั่น ศรัทธาต่อองค์กรว่าเป็นสถาบันหลักที่นำพามวลสมาชิกทุกคนไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าอดีตและปัจจุบัน

รวมถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่นงานของมนันยา วงษ์อู่ทอง (2551) ที่ศึกษาการจัดการธุรกิจผลิตปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดจากก้อนเชื้อเห็ดของวิสาหกิจชุมชน บ้านหัวฝาย กิ่งอำเภอ ซำสูง จังหวัดขอนแก่น และอรจิรา สั่งศรี (2553)
ที่ศึกษาแนวทางการส่งเสริมกลุ่มปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลห้วยขะยุง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ที่ระบุว่า การวางแผนการผลิตปุ๋ยที่มีประสิทธิภาพ คือ การวางแผนการผลิตไว้ล่วงหน้าเพื่อสนองความต้องการ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพจนได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตร มีการสร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาดเพื่อแลกเปลี่ยนทักษะความรู้และประสงค์การในการผลิตปุ๋ยชีวภาพ จัดทำระบบบัญชีให้เป็นมาตรฐาน สามารถตรวจสอบและวิเคราะห์งบการเงินได้ และดำเนินการประชาสัมพันธ์สินค้าอย่างสม่ำเสมอ

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนเพิ่มการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น หมู่ 11 ตำบล นางาม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น โดยการศึกษาเริ่มด้วยการศึกษาความต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของเกษตรกรผู้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อให้ได้ทราบถึงลักษณะและความต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด จากนั้นดำเนินการระดมความคิดของคณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่นและเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์การบริหารส่วนตำบลนางาม จำนวน 20 คน เพื่อศึกษาสภาพและการวางแผนเพิ่มการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น ประกอบด้วย กระบวนการและขั้นตอนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด ปัญหาและอุปสรรคของการผลิต การบริหารจัดการด้านการผลิต แนวทางแก้ไขปัญหา การวางแผนเชิงกลยุทธ์และกำหนดตัวชี้วัดผลการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น หมู่ 11 ตำบลนางาม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น โดยข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น และการวางแผนเพิ่มการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. สภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น

สภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น หมู่ 11 ตำบลนางาม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ในปีการผลิต 2554 กลุ่มทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดได้จำนวน 350 กระสอบ หรือ 17.5 ตัน ซึ่งการผลิตจะใช้เวลาผลิตเพียง 3 เดือนต่อปี ในช่วงว่างเว้นจากภารกิจประจำหรือช่วงที่ว่างเว้นจากการทำการเกษตร ปัจจัยในการผลิตโดยกลุ่มได้จัดซื้อภายในพื้นที่เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ซึ่งได้แก่ ปุ๋ยคอก โดโลไมท์ EM กากน้ำตาล และแม่ปุ๋ยเคมี ยกเว้น ดินตะกอนดำ ที่ซื้อจากจังหวัดสมุทรปราการ การผลิตของกลุ่มจะใช้แรงงานจากอาสาสมัครที่เป็นสมาชิกในกลุ่มเพื่อทำการผลิต ซึ่งคณะกรรมการกลุ่มจะเป็นผู้กำหนดจำนวนการผลิต โดยคำนวณจากการสั่งซื้อของลูกค้า เพราะผู้ซื้อส่วนใหญ่อยู่ในชุมชน

ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการผลิต คือ

1. คุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดวัดไม่ได้
2. กำลังการผลิตของกลุ่มยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร
3. บรรจุภัณฑ์ที่ยังเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มมากนัก
4. วัตถุดิบในส่วนของปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดบางอย่างมีแนวโน้มที่จะขึ้นราคาตามภาวะทางเศรษฐกิจปัจจุบัน เช่น กากน้ำตาล แม่ปุ๋ย โดโลมิค เป็นต้น
5. การตลาดของกลุ่มยังขาดช่องทางในการจัดการจำหน่ายที่หลากหลาย
6. วัตถุดิบส่วนใหญ่เป็นมูลสัตว์ ทำให้เกษตรกรบางกลุ่มนำมูลสัตว์มาใช้เอง
7. การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดมีต้นทุนต่ำทำให้มีคู่แข่งรายใหม่ได้ง่าย
8. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไม่ได้ผลรวดเร็วทันใจ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีค่านิยมในการใช้ปุ๋ยเคมีมากกว่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

2. การวางแผนเพิ่มการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น

กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น หมู่ 11 ตำบลนางาม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น คือ เกษตรกรที่ทำนา ปลูกอ้อย และปลูกมันสำปะหลัง โดยบ้านโสกน้ำขุ่น มีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 2,884 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ทำนา จำนวน 1,066 ไร่ ปลูกอ้อย จำนวน 1,018 ไร่ และปลูกมันสำปะหลัง จำนวน 800 ไร่ โดยมีอัตราการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ 16.6 กิโลกรัมต่อไร่ จากพื้นที่ทำการเกษตรในชุมชน พบว่า ยังมีความต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดจำนวนมาก หากประมาณการว่าเกษตรกรต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดบ้านโสกน้ำขุ่น ร้อยละ 50 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด จะทำให้เกษตรกรมีความต้องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดสูงถึง 479 กระสอบ หรือ 23.9 ตันต่อปี ซึ่งถือว่าเป็นความต้องการในปริมาณที่มากและถือว่ากลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น มีช่องทางในการผลิตเพื่อ จำหน่ายในชุมชนเองยังมีอีกมาก เมื่อเทียบกับการผลิตได้ในปัจจุบัน

ดังนั้นแผนเพิ่มการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น คือ

1. ด้านการจัดหาวัตถุดิบ

1.1 วัตถุดิบที่มีแนวโน้มราคาเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น กลุ่มควรมีการรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในพื้นที่อำเภอมัญจาคีรี/จังหวัดขอนแก่น เพื่อจะได้มีอำนาจในการต่อรองในการจัดซื้อวัตถุดิบบางประเภทที่ต้องซื้อจากโรงงานหรือร้านค้าบางแห่ง และรวมกลุ่มซื้อในปริมาณมากจะทำให้ ได้วัตถุดิบในราคาที่ถูกลง

2. ด้านแรงงาน

2.1 แรงงานที่มีการผลิตรอบปีละ 3 เดือน และแรงงานส่วนใหญ่ใช้แรงงานจากสมาชิกกลุ่มที่ว่างเว้นจากงานประจำ ทำให้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดไม่ต่อเนื่องและกำลังในการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ ดังนั้นกลุ่มจึงต้องมีแรงงานประจำที่จะทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดให้ตามความต้องการของเกษตรกรผู้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด มีการกำหนดอัตราค่าแรงงานที่ชัดเจน และควรหาแรงงานที่มีอายุไม่มากเพราะจะทำงานได้เต็มศักยภาพ

3. ด้านการผลิต

3.1 การจัดซื้อวัตถุดิบเช่นดินตะกอนดำที่สั่งซื้อจากจังหวัดสุมรปราการ ให้สั่งซื้อในจำนวนมากและสั่งซื้อครั้งเดียวตอลดปีการผลิต กลุ่มจะสามารถต่อรองราคาได้และไม่ต้องจ่ายค่าขนส่งวัตถุดิบบ่อยครั้ง ในการจัดซื้อวัตถุดิบหลัก คือ มูลสัตว์ กลุ่มควรจัดซื้อโดยการสั่งซื้อจากสมาชิกภายในกลุ่มก่อน เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้กับสมาชิกอีกทาง และให้สมาชิกนำวัตถุดิบมาส่งยังโรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด เพื่อเป็นการจำกัดต้นทุนในการขนส่งวัตถุดิบมายังโรงผลิต

3.2 คุณภาพปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดไม่ได้มาตรฐาน ดังนั้น กลุ่มควรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดให้ได้ตามมาตรฐานเดิมหรือทำให้ดีกว่ามาตรฐานเดิมเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด เชิญเจ้าหน้าที่หรือผู้เชี่ยวชาญในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด เพื่อให้การอบรมเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดและผลดีของปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

3.3 บรรจุภัณฑ์ที่ยังไม่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม ดังนั้น กลุ่มควรจัดทำบรรจุภัณฑ์ขึ้นใหม่โดยที่บ่งบอกถึงสัญลักษณ์ของกลุ่ม ระบุส่วนผสม อัตราส่วนและวิธีการใช้ รวมถึงประโยชน์ที่พืชจะได้รับอย่างชัดเจน เพื่อที่จะสามารถประชาสัมพันธ์ว่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดดีกว่ามูลสัตว์ธรรมดาอย่างไร และมีการเปรียบเทียบให้เกษตรกรเห็นความแตกต่างในประสิทธิภาพของปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดอย่างชัดเจน และเพื่อเป็นการป้องกันคู่แข่งรายใหม่ กลุ่มควรหาลูกค้าประจำมากกว่าลูกค้าจร และสร้างเครือข่ายในการจัดจำหน่าย เพื่อที่จะทำให้คู่แข่งขันรายใหม่เจาะตลาดได้ยากหรือทำไม่ได้เลย และหาพันธมิตรคู่ค้า เพื่อทำการจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนวัตถุดิบระหว่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

จากสภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น หมู่ 11 ตำบล นางาม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดที่กลุ่มผลิตขึ้น แม้จะสามารถจำหน่ายและสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกได้ในระดับหนึ่ง เกษตรกรผู้ใช้มีความพึงพอใจในคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด จึงทำให้มียอดการสั่งจองจำนวนมาก แต่กลุ่มสามารถผลิตได้เพียง 350 กระสอบ หรือ 17.5 ตันต่อปี ทำให้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดที่ผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ปุ๋ย

อินทรีย์ชีวภาพที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นถึง 479 กระสอบ หรือ 23.9 ตันต่อปี ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มจึงได้ร่วมกันประชุมระดมสมองพิจารณาวางแผนเพิ่มการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่นร่วมกัน เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดให้เพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มมีผลกำไรและตอบสนองความต้องการของเกษตรกรหรือลูกค้าได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสรุปได้ว่า การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการผลิต คือ มาตรฐานด้านคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด กำลังการผลิต การจัดซื้อวัตถุดิบที่ขาดอำนาจการต่อรองราคาและมีค่าใช้จ่ายด้านการขนส่งวัตถุดิบเพิ่ม บรรจุภัณฑ์ขาดเอกเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มและขาดรายละเอียดด้านส่วนผสม อัตราส่วนและวิธีการใช้ที่สำคัญ ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ในชุมชนยังคงนิยมใช้ปุ๋ยเคมีมากกว่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่ม ดังนั้นผู้เข้าร่วมประชุมระดมสมองจึงได้ประชุมเพื่อหาความเป็นไปได้ในเพิ่มการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น ผลปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมระดมสมอง สนใจที่จะพัฒนาและปรับปรุงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดบ้านโสกน้ำขุ่นใหม่ เนื่องจากการพัฒนาและปรับปรุงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด เป็นการพัฒนาและปรับปรุงการผลิตที่ทำให้กลุ่มสามารถเพิ่มปริมาณการผลิตได้เพียงพอต่อความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มมีผลกำไรและยังเป็นแนวทางที่เหมาะสมมากที่สุด

การนำแผนเพิ่มการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่น หมู่ 11 ตำบลนางาม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ที่ปรับปรุงใหม่มาใช้ เป็นการวางแผนการผลิตล่วงหน้าทำให้กลุ่มทราบควรต้องผลิตจำนวนเท่าใดจึงจะเพียงพอกับความต้องการและปุ๋ยที่ผลิตควรต้องมีคุณภาพได้มาตรฐานอย่างไร จึงจะทำให้เป็นที่ต้องการลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนของ Elber et al. (1964 อ้างใน เทพฤทธิ์ พัณนาคิเลย์, 2555) ที่กล่าวว่า การวางแผน คือ วิธีการที่จำเป็นของการทำให้การตัดสินใจก้าวหน้า และเป็นสิ่งที่จะต้องมีอยู่ก่อนการกระทำ การวางแผนจะต้องหาคำตอบ 2 ประการให้ได้ คือ (1) ความมุ่งหมายขององค์การหรือแผนงานคืออะไร และ (2) อะไรคือวิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จของความมุ่งหมายนั้นยิ่งกว่านั้น Wohlstetter ยังเน้นต่อไปด้วยว่าการวางแผนเป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องและต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ และสามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ ในขณะที่ Harold et al. (1968 อ้างใน เทพฤทธิ์ พัณนาคิเลย์, 2555) กล่าวว่า การวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้า เป็นสะพานเชื่อมช่องว่างจากปัจจุบันไปสู่อนาคตตามที่ต้องการ และทำให้สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นตามต้องการ H.G. Hicks (1981 อ้างใน เทพฤทธิ์ พัณนาคิเลย์, 2555) เพิ่มเติมว่าการวางแผน จะสำเร็จผลนั้นจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ตัวเลขข้อมูลจากอดีต การตัดสินใจในปัจจุบันและทำการประเมินผลในอนาคตด้วย Dalton E. Mcfarland (1974 อ้างใน เทพฤทธิ์ พัณนาคิเลย์, 2555) ซึ่งการวางแผนเป็นกระบวนการ (Process) จะทำให้กิจกรรมดำเนินการต่อเนื่องกัน เกิดการใช้ทรัพยากรและพลังงานเพื่อทำให้กิจกรรมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เช่นเดียวกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2551) ที่เสนอว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้กลุ่มอาชีพประสบความสำเร็จ คือการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย เช่น การทำปุ๋ยอัดแท่ง การพัฒนาชนิดของปุ๋ยให้เหมาะสมกับพืชชนิดต่างๆ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มนันยา วงษ์อู่ทอง (2551) ที่พบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของกลุ่มธุรกิจผลิตปุ๋ย

ชีวภาพอัดเม็ดจากก้อนเชื้อเห็ดของวิสาหกิจชุมชน บ้านหัวฝาย กิ่งอำเภอซำสูง จังหวัดขอนแก่น คือ การวางแผนการผลิตไว้ล่วงหน้าเพื่อสนองความต้องการ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพจนได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตร มีการสร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาดเพื่อแลกเปลี่ยนทักษะความรู้และประสงค์การในการผลิตปุ๋ยชีวภาพ จัดทำระบบบัญชีให้เป็นมาตรฐาน สามารถตรวจสอบและวิเคราะห์งบการเงินได้ และดำเนินการประชาสัมพันธ์สินค้าอย่างสม่ำเสมอ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้ ประสบความสำเร็จได้ด้วยด้วยความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก คณาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการและประสบการณ์ต่างๆ ตลอดระยะเวลาในการศึกษา รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลนางาม ผู้ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาและ กลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตบ้านโสกน้ำขุ่นที่เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

เทพฤทธิ์ พัณนาคิเลย์. 2555. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวางแผน. ค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2550. จาก www.gotoknow.org/posts/307310.

ธนารัตน์ ปิยะวรากร. 2553. กลยุทธ์การตลาดเพื่อพัฒนาธุรกิจปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดบ้านป่าชาด ตำบลแดงใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

องค์การบริหารส่วนตำบลนางาม. 2555. แผนพัฒนายุทศาสตร์การพัฒนา (2554-2558) องค์การบริหารส่วนตำบลนางาม. ขอนแก่น: องค์การบริหารส่วนตำบลนางาม.